

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЗМІСТОВО- ФУНКЦІОНАЛЬНОГО НАПОВНЕННЯ ТЕРМІНА «ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗАХИСТ» У КОНТЕКСТІ САМОПРИЙНЯТТЯ ОСОБИСТОСТІ

У статті йдеться про змістову та функціональну семантику терміна «психологічний захист» у контексті самоприйняття особистості. Встановлено змістове і діяльнісне наповнення дефініції, висвітлено основні підходи до її інтерпретації. Встановлено, що адекватність і доречність застосування психозахисту культивує позитивне стверджуюче прийняття себе та дозволяє розширити репертуар просоціальних моделей поведінки, спрямованих на забезпечення успішного загальноособистісного розвитку.

Ключові слова: особистість, психологічний захист, механізми психозахисту, змістове й функціональне наповнення терміна, самоприйняття.

В статье идет речь о смысловой и функциональной семантике термина «психологическая защита» в контексте самопринятия личности. Установлено смысловое и деятельностное наполнение дефиниции, отражены основные подходы к ее интерпретации. Установлено, что адекватность и уместность применения психозащиты культивирует позитивное утвердительное принятие себя и позволяет расширить репертуар просоциальных моделей поведения, направленных на обеспечение успешного общеличного развития.

Ключевые слова: личность, психологическая защита, механизмы психозащиты, смыслово-функциональное наполнение термина, самопринятие.

Постановка проблеми. Складнощі життєіснування пересічної особистості в мінливому економічному, політичному, культурологічному просторі нашого суспільства призводять до виникнення багатьох психологічних проблем. Однією з найважливіших є нагальна потреба усвідомлення людиною себе в поціновуваних ролях і статусах, позитивна самоакцептація, однак дискомфортний тиск багатьох зовнішніх і внутрішніх чинників та обставин досить часто істотно гальмує або й унеможлиблює повноцінний перебіг цього процесу. Ледь не на всі дискомфортні втручання у власний внутрішній світ особистість мимоволі чи й

свідомо активно застосовує різноманітні механізми психологічного захисту, що дозволяють їй відгородитися з певною мірою успішності від агресивних, виснажливих та інших негативно емоційно заряджених впливів.

Теоретичний аналіз проблеми. Наші концептуальні підходи до трактування змістово-функціональної семантики психологічного захисту особистості базуються на аналізі теоретичного доробку багатьох учених (М.Гавриленко, Р. Грановська, В.Журбін, О. Карпов, Е. Кіршбаум, Н.Нікольська, Г. Тарт, О. Чумакова, М. Юркова, R. Plutchik, H. Kellerman та ін.). Низка дослідників вважає, що захисні функції особистісної самості не лише прижиттєво формуються упродовж психогенези, але і заучуються та набуваються у процесі реальної взаємодії з іншими людьми, насамперед з найближчим референтним мікродовкіллям, значущими іншими – однолітками, друзями, батьками [1; 2; 3; 4; 5]. Безпосередній конкретний набір захисних механізмів визначається типовим характером і специфікою цієї взаємодії та силою емоційних переживань, які його супроводжують. З плином часу та завдяки ускладненню мережі міжособистісних взаємин, а також через зміну їхнього характеру відбувається певна апробація, адаптація, усталення та модифікація захисної сфери особистості й системи її психозахисних механізмів. У процесі формування розімкнутого комунікативного простору, набуваються нові статусно-рольові пріоритети особистості та моделі спілкування, в яких виникають, реалізуються і змінюються захисні механізми, впливаючи різним чином насамперед на захист власного Я від психоемоційних та інших втручань. З метою отримання універсального наповнення дефініції, що концентрує в собі змістові та функціональні особливості психозахисту, називають багато критеріїв, за якими класифікують захисні механізми: блокування чи викривлення інформації; міра активності особистості у формуванні захисту; особливості переробки інформації, яка не повинна бути доведена до свідомості; природа перепон, з якими зіштовхується суб'єкт; результат захисту – досягнення винагороди чи уникнення небезпеки; базисність чи вторинність захистів тощо [1; 2; 3; 5].

За характером фрустраторів, проти яких спрямовані захисні механізми, їх поділяють на такі, що спрямовані проти зовнішніх негативних чинників, і механізми, спрямовані проти внутрішніх фрустраторів. За А. Фройд, проти внутрішніх фрустраторів використовуються насамперед такі захисні механізми, як репресія (придушення) (супресія); регресія; формування реакції;

ізоляція; заперечення (анулювання) здійсненої дії або того, що відбувається; проекція; інтроекція; звернення на власну особистість; перетворення на власну протилежність; сублімація. Згодом були запропоновані механізми, спрямовані проти зовнішніх фрустраторів: втеча від ситуації; заперечення; ідентифікація; обмеження Я [6].

Крізь призму гештальттерапії у контексті висвітлення способів переривання контакту була запропонована така класифікація: конфлюенція (злиття); інтроекція; проекція; ретрофлексія; еготизм; дефлексія (уникнення) [10].

На синтетичному перетині психоаналітичних і гештальт-психологічних положень Ф. Перлз трактує захисну активність людини як обов'язкове врахуванням її еволюційно-біологічного коріння, стверджуючи, що вона виникає на підставі сприйняття і розпізнавання небезпеки та необхідності безпосереднього контакту з джерелом цієї небезпеки. Водночас людина переживає небезпеку всередині себе, насамперед тоді, коли одна з частин власної особистості викликає ворожі почуття. У таких випадках психологічний захист спрямовується як проти небажаних думок, почуттів і відчуттів зсередини, так і проти нового знання зовні. Вчений писав: «Усе, що погрожує цілісній особистості або одній з її частин, сприймається як небезпека, як щось вороже, що повинно бути знищено. При цьому джерело небезпеки можна або зруйнувати, або постаратися уникнути його» [10, 77]. Аналізуючи проблематику психологічного захисту упродовж перебігу групового процесу, Дж. Мак-Лейш, В. Мейтсон і Дж. Парк виокремлюють дисфункційний ефект прояву захисних механізмів і на підставі такого підходу пропонують класифікацію: механізми переміщення (перенесення, зміщення, регресія); механізми заперечення (ізолювання, заперечення, формування реакції); механізми ідентифікації (проекція); механізми конверсії (драматизація) [9].

Психологічний захист людини має розгалужену структурно-функціональну організацію. Термін психологічного захисту найширше тлумачиться і використовується для позначення будь-якої поведінки, яка позбавляє психологічного дискомфорту, від якого можуть сформуватися такі риси особистості, як негативізм, з'явитися «хибні» діяльності, змінитися система міжособистісних відносин. У вузькому сенсі термін використовується для позначення специфічної зміни функціональної семантики, змістового і діяльнісного пластів свідомості як результату задіяння низки захисних механізмів. Традиційна словникова дефі-

ніція захисту (нім. – Abwehr; франц. – defense; англ. – defence; ісп. – defensa; італ. – difesa; португ. – defesa; рос. – защита), маючи значну кількість змістових відтінків і модальностей, усе ж зводиться до визнання спільної семантики, що це є певна сукупність дій, спрямованих на зменшення або усунення будь-якої зміни, загрозової для цілісності та стійкості людини як біосоціального індивіда. Мова йде про захист особистісної самості від збудження (потягів) і особливо від уявлень (спогадів, фантазій), причетних до цього потягу, а також про захист від ситуацій, що породжують таке збудження, яке порушує душевну рівновагу та є неприємним для Я. Мається на увазі також захист від неприємних афектів, які виступають як причини або сигнали для захисту. Захисний процес здійснюється механізмами захисту, які в більшій або меншій мірі є інтегрованими в систему людської самосвідомості.

Загалом, серед базових, фундаментальних психологічних механізмів особистості психозахист є дуже складним і розгалуженим утворенням. Про його багаторівневу природу свідчить навіть поліваріантність тлумачення самого терміна. Зокрема О. Романова і Л. Гребенніков відзначають: «Показовим є той факт, що серед авторів немає єдності з питання, скільки ж механізмів захисту існує в людини. Наприклад, в оригінальній монографії Анни Фрейд запропоновано 15 механізмів захисту. Колеман, автор підручника з патопсихології, пропонує список із 17 захисних механізмів. У словнику-довіднику з психіатрії, опублікованому Американською Психіатричною Асоціацією, опублікованому в 1975 році, налічуються 23 механізми захисту. У словнику-довіднику з психологічного захисту Вайллента їх нараховується 18. Цей перелік можна продовжувати...» [5, 7].

Вважається, що на рівні ортодоксально-психоаналітичного аналізу феномен психологічного захисту детально вперше був описаний З. Фройдом як примат несвідомого, інстинктивного, переважно сексуального першопочатку, який у результаті зіткнення із захисними механізмами свідомого «Я» (внутрішньою цензурою) піддається різноманітним перетворенням – витісненню, сублимації тощо. Як відомо, типова, загальна риса форм психологічного захисту особистості – це неусвідомлюваність. Зовнішні прояви вторгнення захисних механізмів у нормальне психічне життя людини досить різноманітні та виявляються як у змінах самої поведінки, так і в її інтерпретаціях. Отримавши неприємну інформацію, людина може негайно знизити її значущість (за типом «не дуже й хотілось»), або змінити рівень своїх

домагань внаслідок усвідомлення неможливості їх реалізації, або витіснити із розгляду факти, пов'язані з діями, які вона не хоче виконувати. З цього приводу З. Фройд писав, що в теорії психоаналізу ми, не вагаючись, припускаємо, що напрямок розумових дій автоматично регулюється принципами задоволення. Іншими словами, ми вважаємо, що хід цих подій постійно запускається напругою незадоволення, і він отримує такий напрямок, кінцевий вихід якого збігається із зменшенням цієї напруги або виробленням задоволення [7].

Актуальні проблеми, спірні питання про змістові характеристики механізмів психологічного захисту по-різному вирішуються представниками різних шкіл. Так, у традиціях неофрейдизму визнається необхідність реалізації психологічного захисту при виникненні у суб'єкта почуття власної неповноцінності, загрози цінності й значущості особистості. Персоналістські теорії вважають психологічний захист наслідком суперечностей у структурі «Я». Остаточна мета захисного процесу є досягненням узгодженості між реальним змістом свідомості та Я-концепції. У радянській психології проблеми психологічного захисту розроблялися з позицій марксистського вчення про особистість; психологічний захист виступав як прояв взаємодії суб'єкта з оточенням у ситуаціях можливого або дійсного неуспіху діяльності та реалізації потреби бути повноцінною особистістю. Сьогодення науково-психологічних підходів позначене активними інтегративними підходами до вирішення цієї нагальної проблеми [1; 2; 3; 4; 5; 8]. Зважаючи на таку багатогранність розуміння психологічного захисту в психологічній науці, ми дотримуємося традиційного визначення психологічного захисту як сукупності несвідомих психічних процесів, що забезпечують охорону психіки особистості від небезпечних негативних та деструктивних дій внутрішньопсихічних і зовнішніх імпульсів. Слід відзначити, що психологічний захист є особливою формою несвідомої психічної активності, яка дозволяє полегшити хоча б на деякий час конфлікт та зняти напругу, а в конкретних ситуаціях так змінити смисл подій і переживань, щоб не нанести травми уявленням про себе.

Виходячи із семантичного аналізу слова «захист», В. Штроо вважає, що для різнобічного осмислення і встановлення суті цього поняття у психологічному плані потрібно дати відповіді на такі запитання: 1) що захищається? (предмет захисту); 2) проти чого створений або спрямований захист? (об'єкт захисту); 3) яким чином організовується захист? (засоби захисту); 4) який

результат захисту? (ближні і віддалені наслідки захисту); 5) у чому специфіка психологічного захисту, на відміну від інших типів захисту? Не претендуючи на всебічну повноту і глибину формулювання, автор пропонує таку дефініцію: «Психологічний захист – система процесів і механізмів, спрямованих на збереження одного разу вже досягнутого (чи на відновлення втраченого) позитивного стану суб'єкта» [8, 59]. Агентом психологічного захисту є деякий суб'єкт (незалежно від рівня розгляду – індивідуальний, груповий, громадський та ін.), предметом – стан суб'єкта, що оцінюється як позитивний, об'єктом – усе, що загрожує порушенням або перешкоджає відновленню цього стану. Спосіб і тип засобів захисту, які обираються в даному конкретному випадку, складають конкретний захисний механізм. Цілі захисту: ближня – зберегти позитивний стан, віддалена – утримати такий стан якомога довше. Психологічна специфіка зумовлюється природою предмета захисту (суб'єктивний стан), а також засобів як символічних дій, що виробляють зміни не стільки у реальному предметному, речовому світі, скільки у світі суб'єктивних значень і сенсів. На думку В.Штроо, ключовим моментом є те, що чинники виникнення, закріплення і подальшого відтворення будь-якого захисного механізму лежать у характері соціальної взаємодії, в особливостях соціальної ситуації [8].

З метою висвітлення змістового та функціонального наповнення терміна «психологічний захист» ми здійснили його аналітичний огляд у кількох найрозповсюдженіших психологічних тезаурусах. Такий підхід дозволив не лише встановити типові й закономірні збіги-розбіжності у тлумаченні семантики цього поліфундаментального терміна, але й вийти на розуміння його тісного взаємозв'язку із самоприйняттям особистості. У «Словнику практичного психолога» С. Головін відзначає, що психозахист – це спеціальна регулятивна система стабілізації особистості, система механізмів, спрямованих на мінімізацію негативних переживань, на усунення або зведення до мінімуму відчуття тривоги, пов'язаного з усвідомленням конфлікту, що ставить під загрозу цілісність особистості. Основною функцією психологічного захисту є відмежування сфери свідомості від негативних, травмуючих переживань. Подібні конфлікти можуть провокуватись як суперечливими настановленнями в самій людині, так і розузгодженням зовнішньої інформації та сформованого в неї образу світу й образу Я. Зазначається, що в широкому сенсі термін уживається для позначення будь-якої поведінки, що знімає психологічний дискомфорт, від якого можуть сформуватись такі

особистісні риси, як негативізм, з'являється «помилкові», змінюється система міжособистісних взаємин. У вузькому сенсі термін уживається для позначення специфічної зміни змісту свідомості як результату функціонування ряду захисних механізмів: пригнічення, заперечення, проєкції, ідентифікації, регресії, ізоляції, раціоналізації, конверсії та ін. Психозахист неодноразово описувався в художній літературі, але як особливе психологічне явище було спочатку вивчене у фрейдизмі. Прийнято підрозділяти психозахист на вдалий і невдалий, зокрема результат успішного захисту – припинення імпульсів, що провокують тривогу; невдалий захист не здатний зробити це і тому викликає їх постійне повторення [2].

У ще одному словнику [1] знаходимо, що психозахист є системою регуляторних механізмів у психіці, які спрямовані на усунення або зведення до мінімуму негативних, травмуючих особистість переживань, пов'язаних з внутрішніми або зовнішніми конфліктами, станами тривоги і дискомфорту. Ситуації, що потребують психозахисту, характеризуються реальною або уявлюваною загрозою цілісності особистості, її ідентичності та самооцінці. Ця суб'єктивна загроза може породжуватися конфліктом суперечливих тенденцій усередині особи або невідповідністю інформації, що поступає ззовні, образу світу та образу «Я». Психозахист спрямований на збереження стабільності самооцінки людини, її образу «Я» й картини світу та досягається: 1) усуненням зі свідомості джерел конфліктних переживань або ж 2) їх трансформацією таким чином, щоб попередити виникнення конфлікту; 3) до механізмів психологічного захисту відносять також специфічні форми реагування (поведінки), що знижують гостроту переживання загрози або внутрішньоособистісного конфлікту. Психологічний захист виконує насамперед адаптаційну і регуляційну функції, а захисний стиль поведінки може бути адаптивним і дезадаптивним. Водночас адаптація і психологічний захист є різними психічними конструктами, які однак у реальній поведінці мають тенденцію діяти спільно. Окремі чинники, включені в комплекс адаптації, мають значущі зв'язки з механізмом психологічного захисту. Один або декілька механізмів психологічного захисту відіграють домінуючу роль, і є ядром адаптації особистості до ускладнених реалій життєдіяльності.

У контексті надання психологічної допомоги людині Б. Карвасарський у «Психотерапевтичній енциклопедії» стверджує, що психологічний захист як поняття набув істотного значення на всіх напрямках психології та психотерапії. При захворюван-

нях з біологічними механізмами розвитку хворобу завжди розглядали як результат дії шкідливих чинників і механізмів «фізіологічного захисту», спрямованих на відновлення порушеного гомеостазу організму. Автор пропонує розцінювати механізми як адаптивні та оберігаючі свідомість хворого від хворобливих відчуттів і спогадів, проте зазначає, що вони під час проведення психотерапевтичної роботи створюють певні перешкоди, опір переробці психотравмуючого змісту переживань. Саме поняття захисту, особливо за його необмеженого використання, може містити непорозуміння і потребує уточнень. Воно позначає одночасно і захист чогось, і самозахист. Варто розмежовувати різні параметри захисту, навіть якщо вони частково збігаються один з одним: це місце захисту – психічний простір, який виявляється під загрозою; персонаж, який здійснює захисні дії; його мета, наприклад, прагнення зберегти або відновити цілісність і постійність «Я» та уникнути будь-якого зовнішнього вторгнення, яке заподіює суб'єктові незадоволення; його мотиви й те, що сигналізує про загрозу і спонукає до захисту (афекти при цьому зводяться до сигналів, наприклад до сигналу тривоги); його механізми тощо [4].

Вдало систематизованою та функціонально насиченою є запропонована Л.Дьоміною та І. Ральніковою класифікація захисних механізмів за трьома показниками: 1) захисти, які опосередковують сприйняття інформації – «природні» – блокування інформації, несвідоме виключення її зі сфери свідомого: витіснення; придушення; аскетизм; нігілізм; 2) захисти, які опосередковують різноманітні форми викривлення (трансформації) інформації – «інтегративні» – пов'язані з несвідомою оцінкою змісту небажаної для психіки інформації, її змінами, неадекватністю оцінки тощо. В результаті дії цих механізмів особистість починає володіти неадекватною до реальності інформацією і жити у світі ілюзій: агресія; десакралізація; ідеалізація; проекція; трансформація; ідентифікація; гра ролі; інверсія; реактивне утворення; зворотне відчуття; формування реакції; мартиризація; формування симптомів; гумор; емоційне вигорання; знецінювання; раціоналізація; компенсація; сублімація; субституція; фасад; маска; екранування; інтелектуалізація; інтроекція; ретрофлексія; 3) захисти, що базуються на первинних примітивних формах психічних проявів – «ретрозахисти» – використовують механізми, які виникли в дитинстві, практично без змін. Схильність до цього типу захисту опосередковано свідчить про деяку особистісну й соціальну інфантильність людини. Цей тип

найближчий до розвитку деструктивних, інколи патологічних властивостей особистості, формуючи риси підпорядкування та залежностей: відступ; самозамкнення; дефлексія; окаменіння; втеча у віртуальну реальність/віртуальність; комплекс Іони; регресія; примітивні механізми; заперечення; розщеплення; проєктивна ідентифікація; парціальна перцепція; рухова активність; оглушення [3].

Загалом, аналіз численних досліджень з окресленої проблематики дав підстави стверджувати, що номенклатура захисних механізмів є неоднозначною і персонально специфічною, тобто індивідуальні психозахисні реакції людини на зовнішні інвазії щодо власного психоемоційного комфорту є унікальними й неповторними в певний конкретний момент психозахисної відповіді [1; 2; 3; 4; 5; 8]. Однак можна виділити певні типологічно подібні психозахисні реакції людини на типологічно подібні подразники (стресори, фрустратори, агресори тощо). Загальновизнаними характеристиками захисних механізмів є те, що вони заперечують (спотворюють) реальність і діють насамперед на несвідомому рівні.

Отже, майже в усіх визначеннях психологічного захисту виокремлюється його змістова й діяльнісна домінанта – оберігання людської свідомості й самосвідомості від несприятливих зовнішніх/внутрішніх втручань, конфліктів і проблем. По суті, *інтенсивність психозахисту і специфіка його механізмів дозволяють особистості по-різному прийняти себе (або не прийняти) на всіх рівнях психоструктури: сенсорному, когнітивному, конотативному та ін.* Самоприйняття, базоване на підставі самосприймання і саморозуміння особистості, є осягненням складної семантики існування власного «Я» і в процесуальному плані дозволяє структурувати внутрішній світ людини, встановити ієрархію всіх компонентів самості та забезпечити самоосмислення на рівні суб'єктної цілісності. Відчуваючи внутрішню дисгармонійність, яка призводить до різнопланових суперечностей, особистість намагається самостійно з'ясувати найважливіші причини (самопізнання) й одержати відносно достовірну інформацію (знання), а також обрати способи виходу із дискомфортної ситуації (досить часто найдоступнішим варіантом є якраз психозахист у всьому спектрі популярних на звичних для індивідуального застосування механізмів: регресія, сублімація, раціоналізація тощо). Цілісне й позитивне особистісне самоприйняття є однією із складових системи самоусвідомлення, тому разом із самооцінкою, образом «Я», Я-концепцією та іншими компонентами само-

свідомості активно вписується в загальну психоструктуру. *Психозахист виступає потужним симбіозом найрізноманітніших способів, засобів і механізмів оборони власного Я, що є еволюційно набутими упродовж онто- і соціогенезу та забезпечують біопсихічну «конгруентність» із широким природним і соціальним довкіллям.*

Самоприйняття особистості як базовий концепт самосвідомості формується упродовж індивідуального особистісного розвитку, зазнаючи численних випробувань та набуваючи різноманітних модифікацій. Традиційно самоприйняття розглядається як двобічна супідрядна єдність: парціальна і глобальна. Тому, якщо перший вид характеризується частковим, поетапним, ситуаційним, проміжним прийняттям (а отже, й захистом) власного Я, що фіксує лише певний рівень самовизнання й самоусвідомлення особистості, то другий означає недиференційоване, синтетичне, повномірне й остаточне прийняття людиною самої себе. Оскільки самоприйняття особистості залежить від сформованості її атрибутивного стилю, тобто манери і способу пояснювати все, що відбувається в житті, як усередині (почуття, думки, самооцінки тощо), так і ззовні (ставлення до інших людей, їхньої поведінки, оцінок тощо), а також від реакції на ці внутрішньо-зовнішні проблеми, то очевидною закономірністю постає необхідність вивчення континууму «самоприйняття – механізми психозахисту».

Висновки. Розвиток психозахисного самоприйняття як інтегрованої форми багатоманітних процесів самоусвідомлення відбувається крізь призму заломлення і розподілу семантично значущої для особистості інформації про себе. Однак така інформація, здебільшого зовнішня, часто буває упередженою, необ'єктивною, неповною та недосконалою, тому її слід упорядковувати і фільтрувати, щоб не завдати надмірних психоемоційних самопошкоджень і психотравм. Залучення механізмів психозахисту (проекція, витіснення, негативізм, заміщення, регресія тощо) призводить до накопичення значного обсягу значущої суб'єктивної інформації про себе й тим самим спонукає розвиток широкої самоакцептивної атрибутивності, що урізноманітнює загальне самоприйняття особистості, роблячи його повнішим, багатшим та з нижчим «полюсом» негативності. Адекватність і доречність застосування психозахисту культивує позитивне стверджуюче прийняття себе та дозволяє розширити репертуар просоціальних моделей поведінки, спрямованих на забезпечення успішного загальноособистісного розвитку.

Список використаних джерел

1. Большой психологический словарь / Сост. Б. Мещеряков, В. Зинченко. – М.: Олма-пресс, 2004.
2. Головин С.Ю. Словарь практического психолога / С.Ю. Головин. – Минск: Харвест, 1998.
3. Демина Л.Д. Психическое здоровье и защитные механизмы личности. Учебное пособие / Л.Д. Демина, И.А. Ральникова. – Барнаул : Изд-во Алтайского государственного университета, 2000. – 123 с.
4. Психотерапевтическая энциклопедия / Под ред. Б. Д. Карвасарского. – 3-е изд., перераб.и доп. – СПб.: Питер-Юг, 2006.
5. Романова Е.С. Механизмы психологической защиты. Генезис. Функционирование. Диагностика / Е.С. Романова, Л.Р. Гребенников. – Мытищи: Талант, 1996. – 144 с.
6. Фрейд А. Эго и механизмы защиты / Пер. с англ. М. Гинзбурга. – М.: Эксмо, 2003. – 256 с.
7. Фрейд З. Психология бессознательного. – 2-е изд. / З. Фрейд. – СПб.: Питер, 2003. – 400 с.
8. Штроо В.А. Защитные механизмы: от личности к группе / В.А. Штроо // Вопросы психологии. – 1998. – № 4. – С.54-61.
9. McLeish J., Matheson W., Park J. The psychology of the learningsgroup – L.: Hutchinson Univ. Library, 1975.
10. Perls F. S. Das Ich, der Hunger und die Aggression. Die Anfänge der Gestalttherapie. Stuttgart: Klett-Cptta, 1978. – S.77.

The article looks at semantic and functional semantics of the term «psychological defence» in the context of self-acceptance. It defines the semantic and functional meaning of the definition, and presents the main approaches to its interpretation. It was found that the adequacy and relevance of psychological defence cultivates positive confirming acceptance of self and can expand the repertoire of prosocial behavior to ensure successful general personal development.

Keywords: personality, psychological defence, mechanisms of психозахисту, semantic and functional filling of term, selfacceptance.

Отримано: 19.09.2012 р.